

Чейпеш Іванна

ІНШОМОВНА ОСВІТА СТУДЕНТІВ У КОНТЕКСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ

Публікація актуалізує роль підходу інтегративних зв'язків між змістом професійно орієнтованої освіти та загальним курсом вивчення іноземних мов. Запропоновано стандартизовану п'ятирівневу шкалу оцінювання засвоєння іноземної мови. Виокремлено ознаки змісту навчального процесу, метою якого є формування особистості конкурентоспроможного фахівця.

Ключові слова: *іношомовна освіта, професійна підготовка, іношомовна комунікативна діяльність, фахова особистість.*

Key words: *foreign communicative culture, professional training, foreign communicative activity, vocational personality.*

Актуальність означеної проблеми для дидактики вищої школи засвідчує факт заснування наприкінці минулого століття Європейського центру сучасних мов в австрійському місті Граці, пріоритетним напрямом діяльності якого є професійно орієнтоване володіння іноземними мовами /vocationally oriented language learning/. Його витоки сягають британського проєкту «Англійська для спеціальної мети» (English Specific Purposes – ESP). Упродовж двохтисячних років аналогічні курси вивчення різних мов для сфер бізнесу, економіки та інформатики отримали широке розповсюдження як у Європі, так і в багатьох неєвропейських країнах світу, оскільки на початку нового століття створення світового ринку господарювання спричинило активну європейську міграцію спеціалістів, і, відповідно, виникла потреба розширення названих трьох сфер застосування іноземної мови. Окрім того, пришвидшене використання сучасних технологій вимагає базового знання іноземної мови для задоволення професійних потреб широкого кола спеціалістів практично всіх сфер життєдіяльності [4; 5].

У європейському контексті професійно орієнтоване вивчення іноземних мов є обов'язковою ланкою в системі неперервної освіти в період між закінченням школи та початком професійної діяльності особи. Його суть полягає у встановленні інтегративних зв'язків між змістом професійно орієнтованої освіти та загальним курсом вивчення іноземних

мов. Вказане поєднання насамперед відображається в навчальних програмах загальноосвітніх шкіл та освітньо-професійних програмах підготовки студентів вищих закладів освіти освітніх ступенів «бакалавр» і «магістр».

Важливим аспектом зазначеного підходу є уніфікована стандартизована п'ятирівнева шкала оцінювання засвоєння іноземної мови:

- рівень виживання (Survivat);
- допороговий рівень (Waystage);
- пороговий рівень (Threshold);
- верхній проміжковий рівень (Upper Intermediate);
- просунутий рівень (Advanced) [1, с. 22].

Кожен із зазначених рівнів передбачає комунікативні уміння й навички, які формуються на основі програмного теоретичного матеріалу і співвідносяться з оволодінням чотирма видами мовленнєвої діяльності: аудіюванням, говорінням, читанням, письмом.

Запропонована шкала оцінок слугує основою для прагматичних рішень, теоретичного осмислення та практичного використання професійно зорієнтованого навчання у різних закладах освіти, що в кінцевому результаті формує мовну особистість фахівця, спроможного конкурувати на європейському й світовому ринках праці. Це означає, що професійна й іншомовна комунікативна діяльність розглядаються як різні сторони єдиного процесу – підготовки людини до життя в глобалізованому інформаційному соціокультурному просторі [3].

Зміст навчального процесу з іноземної мови у вищих закладах освіти, на думку дослідників, повинен спрямовуватися на прикінцевий результат і відповідати наступним ознакам:

1. Повнота реалізації внутрішніх компонентів процесу навчання, зокрема: прогностичність мети, структурованість змісту, адекватність способів засвоєння, об'єктивність оцінювання результатів.

2. Рівень індивідуалізації та створення суб'єкт-суб'єктних стосунків між учасниками процесу навчання, що в свою чергу забезпечує інтенсифікацію навчальної діяльності студента і вироблення власного продукту діяльності.

3. Керованість пізнавальною діяльністю студента, наявність зворотного зв'язку, що дає змогу коригувати її результати.

4. Наявність контактних і оптимальних критеріїв і методик оцінювання ефективності навчання та якості його результатів [2, с. 22].

Педагогічний процес, якому комплексно притаманні названі ознаки, позитивно впливає на формування особистості конкурентоспроможного фахівця, а прикінцевим результатом вивчення іноземної мови студентом будь-якого напрямку підготовки є фахова особистість, на шляху до якої студента можна характеризувати за такими індивідуальними критеріями: здібності, від яких залежить якість засвоєваних теоретичних знань та практичних умінь; навченість, показники якої засвідчують результативність навчальної діяльності; мотиви, що стимулюють внутрішні механізми індивідуального розвитку та професійного зростання студента як майбутнього фахівця; рефлексія і саморефлексія, тобто усвідомлення студентом того, яким він є насправді, яким його сприймає найближче оточення, яким він бачиться іншими партнерами по спілкуванню та спільній діяльності, що особливо актуалізується в умовах рейтингового оцінювання академічних та особистісних досягнень студента [2, с. 24].

Аналіз зазначених особистісних якостей схиляє до констатації того, що важливим елементом фахової обізнаності студента як суб'єкта іншомовної освіти певного професійного спрямування є мовно-фахова і мовленнєва компетентності, які виступають критеріями конкурентоздатності і ступеня готовності до практичного використання отриманих фахових знань в іншомовній професійній комунікації.

Список використаних джерел

1. Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання / наук. ред. укр. вид. С.Ю. Ніколаєва. Київ: Ленвіт, 2003. 261 с.
2. Бондар В., Шапошникова І. Управління формуванням професійною компетентністю вчителя. *Освіта і управління*. 2006. № 2. С. 20 – 27.
3. Кухта І.В. Формування іншомовної комунікативної культури майбутніх фахівців туристичної сфери: автореф. дис. на здобуття наукового ступеня канд. пед. наук: спец. 13.00.04 «теорія і методика професійної освіти». Тернопільський національний університет імені Володимира Гнатюка. Тернопіль, 2011. 22 с.
4. Першукова О.О. Стратегія європейських країн у галузі навчання іноземних мов. *Педагогіка і психологія*. 2001. № 3 – 4. С.175 – 182.
5. Muster für Lehrskizze. Goethe-Institut. URL: https://www.goethe.de/resources/.../Muster_Lehrskizze1.doc